

Yttrande över motion (2000:33) av Jan Bergvall m fl (v) om rehabilitering / kvalificerad medicinsk behandling av strålskadade barn från Vitryssland / Ukraina

Ärendet

I motionen, som väcktes i juni 2000, föreslogs att uppdrag skulle ges till hälso- och sjukvårdsnämnden att utreda möjligheten att bedriva ett rehabiliteringsarbete samt utarbeta ett åtgärdsprogram för barn som drabbats av Tjernobykatastrofen. Motionen har remissbehandlats tidigare och det föreligger ett beslut (bifogat) fattat av HSN 2001-02-20, baserat på HSN-stabens tjänsteutlåtande 2001-02-13. Ärendet fördes dock inte vidare till landstingsstyrelsen och landstingsfullmäktige.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att som svar på motionen avge yttrande enligt förvaltningens synpunkter i detta tjänsteutlåtande.

Bakgrund

- Motionen

I motionen föreslås att Stockholms läns landsting i samarbete med organisationer, som redan bedriver rehabiliteringsarbete för barn, som drabbats av kärnkraftsolyckan i Tjernoby, skulle bedriva rehabiliteringsarbete genom att varje år ta emot ett visst antal barn.

Landstinget skulle vidare med sin tillgång till avancerad sjukvård, i samarbete med vitryska och ukrainska myndigheter och specialsjukhus, kunna utveckla ett åtgärdsprogram för att ta emot patienter, i första hand barn. Programmet skulle omfatta kvalificerad medicinsk behandling, vidareutbildning av sjukvårdspersonal, t ex kirurger samt överföring av relevant medicinskt material. Eventuellt skulle även kvalificerad medicinsk personal placeras i Vitryssland/Ukraina för att bistå vid urvalet av barn, som ska komma till Sverige för att genomgå rehabiliterings- och behandlingsprogrammet.

Bilagor:

1. Motionen
2. HSN:s remissvar 2001-02-20

- *Tidigare remissvar/ beslut med anledning av motionen*

I HSN:s remissvar ges en beskrivning av de förutsättningar, som vid denna tidpunkt styrde landstingets möjligheter att bistå ett annat land med den typ av insatser som föreslås i motionen samt de förutsättningar som då gällde beträffande Vitryssland i den svenska biståndspolitik. Sammanfattningsvis konstaterades att det inom ramen för ett motionssvar inte var möjligt annat än att peka på de frågor och problem som aktualiseras och för att landstinget skulle kunna ta definitiv ställning till motionärernas förslag framhölls vikten av en mer noggrann utredning. Det föreslogs att Stockholm Care AB, i det fall landstinget hade ambitionen att gå vidare i linje med motionärernas förslag, skulle få i uppdrag att genomföra en sådan utredning.

I remissunderlaget finns vidare ett tjänsteutlåtande (2001-02-13) från landstingskontoret, i huvudsak innehållande en genomgång av de juridiska förutsättningarna att ge hjälp till ett främmande land. En sådan rätt fanns vid denna tidpunkt vid stöd dels i form av avvarad utrustning, rådgivning och utbildning, dels i form av katastrofhjälp eller annat stöd till länder, som får svenskt statligt bistånd. I sådana fall krävdes att regeringen gett sitt tillstånd. Sammanfattningsvis konstaterades att det föreslagna biståndet i form av ett rehabiliteringsarbete för barn, som drabbats av Tjernobylihavariet, kunde komma i fråga, under förutsättning att regeringen ger sitt tillstånd. I landstingskontorets utlåtande påpekades vidare att det förelåg en regeringsproposition med syftet att fr.o.m. den 1 juli 2001 förändra lagstiftningen och medge ökad rätt för landsting att ge bistånd.

Genom koncernstabens skrivelse 2004-07-06 remitterades ärendet till Stockholm Care AB. I sitt remissyttrande (2004-09-27) beskriver SCAB de faktiska möjligheterna att bereda patienter från den aktuella målgruppen vård och behandling inom SLL. Det framgår att behandlingen av de strålskadade, som drabbat dessa patienter (i huvudsak thyreoideacancer) idag handläggs av ett multiprofessionellt team där endokrinologerna har en utomordentligt viktig roll. Ledningen för Radiumhemmet, den enhet som kommer ifråga, ställer sig inte avvisande till att bereda visst utrymme men betonar att det är en prioriteringsfråga. En ytterligare förutsättning är att medel för behandlingen anslås.

Förvaltningens synpunkter

Av remissunderlaget framgår att motionen aktualiserade en rad frågor, som krävde ytterligare utredning. Den mera uttömmande utredning kring motionärernas förslag som bedömdes som viktig i HSN:s remissvar har inte kommit till stånd. Det gäller framförallt precisering av vilka vård- och behandlingsinsatser som det finns behov av, möjligheterna att bereda patienter

från den aktuella målgruppen vård inom SLL samt finansieringen av insatserna.

Under den tid som gått sedan motionen väcktes har en hel del insatser gjorts från svensk sida riktade till de av Tjernobykatakstrofen drabbade barnen. Frivilligorganisationerna Hoppets Stjärna, Erikshjälpen och Skandinaviska Barnmissionen har varit några av de mest tongivande på detta område alltsedan början av 1990-talet. Genom deras insatser har hittills bl. a. omkring tolv tusen barn i behov av rehabilitering efter operation eller annan behandling, beretts möjlighet att under sommartid få vistas på rehabiliteringsläger i Sverige eller något annat nordiskt land. Rehabiliteringsläger anordnas också lokalt i de drabbade länderna och härutöver även bl.a. insatser för att året runt ge hjälp till socialt och ekonomiskt behövande barn och deras föräldrar. Finansieringen av dessa insatser, som kan uppskattas till sammanlagt ca 2-3 Mkr per år, har i huvudsak skett genom bidrag från privatpersoner och företag.

Svenska statens tidigare inställning att med hänsyn till de speciella politiska förhållandena i Vitryssland tillämpa restriktivitet i biståndet till Vitryssland grundades på ett beslut inom EU att införa sanktioner mot Vitryssland. Detta har nu upphävts, eftersom det bedömdes att sanktionerna motverkade sitt eget syfte. Sverige är nu genom Sida engagerat i olika utvecklingsprojekt i landet.

Enligt lagen (2001:151) om kommunal tjänsteexport och kommunalt internationellt bistånd får landstinget lämna bistånd i form av utrustning, rådgivning, utbildning eller på annat sätt till ett land som får svenskt statligt bistånd. Något uttryckligt stöd i lagen finns inte för att anse att landstinget har rätt att som internationellt bistånd ta emot barn i Sverige för kvalificerad medicinsk behandling. Hinder föreligger dock inte enligt lagen för utbildning av sjukvårdspersonal eller för överföring av medicinskt material till länder, som får statligt svenskt bistånd.

Landstingsfullmäktige fastställde den 13 december 2005 riktlinjer för landstingets internationella arbete. Där klargörs att syftet med att landstinget ska engagera sig i internationellt arbete måste vara att dels främja Stockholmsregionens utveckling, dels utveckla och effektivisera landstingets verksamheter. Generellt uttrycks i riktlinjerna, mot bakgrund av de angivna syftena, en positiv inställning till internationella kontakter och till att bereda möjlighet till studiebesök från andra länders verksamheter, vilket också är en förutsättning för vårt eget utbyte med andra.

Landstinget kan således inte ikläda sig rollen som biståndsgivare genom projekt eller verksamhet i främmande land, om inte de speciella förutsätt-

ningarna, som angetts i riktlinjerna, bedöms vara för handen. Landstinget är sedan några år engagerat i projekt som ger stöd till bl.a. utveckling av ungdomsmottagningar, aids-förebyggande arbete och familjemedicin i S:t Petersburg. I dessa fall finansieras stödet genom statliga medel, som karaktäriseras genom hälso- och sjukvårdens Östeuropakommitté (ÖEK). Landstingets specifika insatser utgörs av den arbetstid, som läggs ned på de olika projekten/aktiviteterna av de från tid till annan involverade landstingstjänstemännen.

I fallet Vitryssland och Ukraina måste således landstingets engagemang bedömas med hänsyn till de riktlinjer landstinget fastställt och noggrant avvägas mot de där angivna syftena. En insats i synnerhet i Vitryssland ställer i nuläget dessutom stora krav på den formella hanteringen av den process, som är nödvändig för att få de vitryska myndigheternas tillstånd att genomföra insatserna. Förvaltningen vill inte förorda att SLL ska ta på sig en sådan uppgift.

Det tidigare nämnda remissyttrandet från Stockholm Care AB ger vid handen att det inom landstingets verksamhet finns visst utrymme att ta emot patienter ur den strålskadade gruppen men att det krävs en prioritering mot andra angelägna behov.

Sören Olofsson